

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ БЕЗАЛКОГОЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ)

Безалкогольні напої промислового виробництва на певному рівні розвитку продуктивних сил та при певному рівні життя населення стають для людини продуктами першої необхідності, важливим атрибутом цивілізації. Суспільство вже не може відмовитись від їх виробництва та споживання. Сьогодні вони перетворилися в продукцію масового споживання.

Особливе значення виробництво безалкогольних напоїв має для України. Зумовлюється це, по-перше, високим рівнем господарського освоєння території країни, коли всі її водні ресурси вже залучені до господарського обігу; по-друге, порівняно високим впливом антропогенного фактора на якісний стан води, особливо поверхневого стоку; по-третє, необхідністю ліквідації протягом всієї озорої перспективи наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Екологічно чиста мінеральна вода, безалкогольні напої, збагачені вітамінами, біологічно активними речовинами, радіопротекторами, стають, при умові достатнього їх споживання населенням, важливим фактором поліпшення здоров'я нації.

Через ряд об'єктивних та суб'єктивних обставин промислове виробництво безалкогольних напоїв як галузь харчової промисловості почало формуватися в Україні значно пізніше, ніж в інших економічно розвинутих державах. Перший спеціалізований завод безалкогольних напоїв був збудований в Україні тоді, коли, наприклад, в США індустрія безалкогольних напоїв вже була сформована.

Матеріальна база безалкогольної промисловості України налічує сьогодні 65 спеціалізованих підприємств, десятки цехів на пивоварних заводах, харчових комбінатах. За даними Держкомстату України цими підприємствами було вироблено в 1998 р. 61,7 млн дл., 1999 р. 98,0 млн дл., 2000 р. 103,25 млн дл. безалкогольних напоїв та мінеральних вод. Як бачимо, протягом цих років відбувалося збільшення обсягів виробництва.

Щоб і надалі збільшувати обсяги виробництва, підприємствам необхідно більш ефективно використовувати виробничі запаси, які є основою виготовленої продукції та складають на безалкогольних підприємствах 70—75 % її собівартості.

Для підприємств безалкогольної промисловості одним зі шляхів підвищення ефективності використання виробничих запасів є зниження втрат сухих речовин у виробництві.

Рецептури напоїв складені у відповідності з балансом сухих речовин, що вводяться у напої разом із сировиною, та вмістом їх у готовій продукції з урахуванням втрат сухих речовин у виробництві. Для кожного найменування напою у рецептурі вказано кількість сухих речовин, що належать введенню з сировиною.

Прийняті наступні втрати сухих речовин у виробництві безалкогольних напоїв (% мас.): напої газовані — 4,5, сиропи — 3,0.

Допускається зниження норм витрат сировини внаслідок зниження втрат.

Із загальної кількості втрат сухих речовин при виробництві газованих напоїв втрати під час варіння основного (білого) сиропу становлять від 1 до 1,55 мас., під час виготовлення купажного сиропу — від 1,5 до 2,0 % мас. Та під час розливу напоїв — від 1,5 до 2,0 % мас.

В залежності від встановленого обладнання, точності замірювання об'ємів ємностей, правильності роботи сироподозувальних та розливних автоматів вказані орієнтовні постадійні втрати можуть змінюватися.

Під час виробництва безалкогольних напоїв на різних стадіях технологічного процесу можуть виникати понаднормативні втрати сухих речовин. Ці втрати можуть бути викликані такими причинами:

- ◆ відсутністю обліку вологості цукру, що використовується у виробництві;
- ◆ неправильним обліком кількості цукру, що прийнятий зі складу і відпущений у виробництво;
- ◆ використанням для варіння сиропу технічно застарілого обладнання;
- ◆ неналежно добре організованою утилізацією рідин, що містять цукор та виникають на різних етапах виробництва;
- ◆ відхиленнями в показниках цукромірів під час визначення вмісту сухих речовин у напоях, що містять деяку кількість алкоголю;
- ◆ відсутністю відповідного підробітку компонентів купажного сиропу;
- ◆ незадовільною роботою сироподозувальних автоматів.

Для зниження понаднормативних втрат сухих речовин необхідно:

- враховувати вологість цукру при відпуску у виробництво;
- обробляти мішки з-під цукру у спеціальній машині, а з окремих мішків вимивати цукор для наступної утилізації;

□ використовувати для виготовлення напоїв інвертований цукровий сироп, що дозволить зменшити його витрати на 1—1,5 %;

□ практикувати варіння цукрового сиропу безперервним способом, що дозволить усунути місцеві перегріву цукру, особливо під час варіння на вогні, та зменшити втрати сухих речовин на 0,5 %;

□ організувати утилізацію всіх речовин, що містять цукор та утворюються в процесі виробництва (промивні води після промивання фільтраційних матеріалів, мішків, обладнання, брак продукції і т. д.);

□ під час збирання та зберігання рідин, що містять цукор, передбачити заходи, які виключають бродіння;

□ ретельно фільтрувати компоненти купажного сиропу, що дозволить уникнути багаторазової фільтрації купажного сиропу;

□ проводити детерпенізацію цитрусових настоянок до введення їх у купаж;

□ ретельно слідкувати за роботою сироподозувальних автоматів та пристроїв;

□ забезпечити всі виробничі ємності мірними шкалами та ретельно виміряти об'єм ємностей.

Отже, впровадження запропонованих заходів на підприємствах безалкогольної промисловості дозволить збільшити обсяги виробництва за рахунок інтенсивних факторів та поліпшити основні показники фінансового стану підприємства.

П. Я. Холин

кандидат економічних наук, доцент
Тернопільська академія народного господарства

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ДАНИМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Діяльність будь-якого підприємства виробничої сфери спрямована, зрештою, на забезпечення максимально можливого обсягу прибутку за ситуації, що склалась на ринку товарів, робіт і послуг. У свою чергу, це можливо при умові якнайбільшої реалізації продукції, до того ж, поряд із її низькою собівартістю, за високими цінами. Тому економічний аналіз на підприємстві ефективним буде при умові, що тут безперервно контролюються триєдині складові фінансових результатів: